

מה זה 'קדושה' יתומה ?

❖ זמן התחלת 'קדוש' 'ברוך' ו'ימלוך' שבקדושה הוא בתוך כ-2 שניות בלבד מסיום ש"ץ את דבריו ['זה אל זה ואמר' 'ברוך יאמרו' 'משבחים ואומרים' 'כתוב לאמר']!

❖ אולם כל זמן שהציבור עונים, ניתן להצטרף ולהתחיל לענות עמהם.

מקורות: מ"ב ג"ז, סק"ט וכן בקדושה, באה"ט ג"ה, ס"ק ט"ז. וכ"ה בבאה"ל ד"ה וקודם, בסוה"ד: גמ קדיש קדושה וברכו' וע"ע במ"ב ס"ק ל"ד, ובבאה"ל ד"ה מיד.
וע"ע: מג"א קכ"ד, ס"ק י"ח. ובמ"ב קכ"ה, סק"ב: וכן בכל דבר שעונים אחרי מברך או ש"ץ, ומבואר כאן ובבאה"ט הנ"ל ובעוד מקומות, דפשיט"ל לגדולי הפוסקים, שדינים אלו שוים המה בכל העניות כולם.

זכור!
עניית 'קדוש' 'ברוך' ו'ימלוך'
לאחר 'כדי דיבור' אסורה!
ונקראת 'קדושה יתומה'!

גם החזן וגם הקהל, וכן בבית - כולנו מקדישים 2 שניות בין ברכה לברכה - לעניית אמן כהלכה !

לקבלת חומר ולשאלות ניתן לפנות למכון עניית אמן כהלכה:

פקס: 077-444-7946

מה זה קדושה יתומה ?

ישנם שלשה אופנים של "אמן יתומה" ;

א. הנה מפורסם הדבר שאין עונים 'אמן יתומה' ואין זו מעלה בעלמא, אלא איסור מדינא, כמש"א בברכות מ"ז. 'אין עונים אמן יתומה, בן עזאי אומר העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים' רח"ל. ואפילו במקום של 'ספק' אמן יתומה אין עונים כלל [קב"ד, ח' באה"ל ויש מתמירין, כה"ה, חיד"א, חסד לאלפים].

ב. גם ידוע כבר שישנם ג' אופנים של אמן יתומה:

א' – לאחר שעבר תכ"ד מסיום הברכה [קב"ד, ח' ברמ"א].

ב' – לאחר שהתחיל הש"ץ ברכה הבאה [שם במ"ב ל"ז].

ג' – העונה ואינו יודע על מה הוא עונה [קב"ד, ח' ברמ"א].

עניה יתומה ב'קדושה' – ג' האופנים;

ג. כשם שעניית אמן יתומה אסורה, כך עניית 'קדושה יתומה' גם אסורה, לכן כשעונים "קדוש קדוש קדוש" יקפידו: לענות מיד לאחר שסיים החזן תיבת 'ואמר' וכן כשעונים 'ברוך כבוד השם' יקפידו לענות מיד לאחר שסיים הש"ץ את תיבת 'ואמרו' או 'ואמר' וכן כשעונים 'ימלוך השם' יקפידו: לענות מיד לאחר שסיים הש"ץ את תיבת 'לאמר' ולא יתעכבו עם ענייתם.

שכמו שחובה להמתין עד לסיום תיבת 'ואמר' 'ואמרו' ו'ואמרים' 'לאמר' כדי שלא יכשלו ב'קדושה חטופה' ח"ו, ולכן גם על הש"ץ החובה מוטלת לחתוך את סיום תיבת המבורך באופן חד וברור ובקול רם – כמבואר בסימן קכ"ה במ"ב ס"ק ב'. כך גם כן חובה לענות תיכף לאחר סיום התיבה ולא להשתהות מלענות.

ד. אמנם תוך כדי דיבור כדיבור דמי, דהיינו כשתי שניות מסיום הש"ץ, מותר לענות, והשיעור הוא אמירת ג' או ד' תיבות אצל אדם בינוני, שהוא כשתי שניות או עדיין אפשר להתחיל לענות 'קדוש' 'ברוך' ו'ימלוך', אבל לאחר זמן הזה לא יענו עוד עניה זו וכדלהלן.

ה. אבל אם הציבור באמצע לענות קדוש' 'ברוך' ו'ימלוך' יכול להצטרף לענייתם אפילו שעבר כבר תכ"ד מסיום הש"ץ, כיון שמתחיל לענות תוך כדי ענייתם. כמבואר בסימן קכ"ד, ח' באה"ל 'מיד' לגבי אמן,

ושם סעיף י"א בבאה"ל 'וקודם' לענין קדיש קדושה וברכו, וכמבואר במ"ב קכ"ה, ס"ק ב' ששוים דין אמן 'חטופה' בכל העניות אחרי ש"ץ או מברך, וע"ע מג"א קכ"ד, ס"ק י"ח לגבי קדיש וברכו יתומים, ובבאה"ט סימן נ"ה ס"ק ט"ז שהשווה קדיש לקדושה, והו"ד במ"ב נ"ו, סק"ט, ומבואר דכמו ששוים דיניהם לגבי 'חטופה' ה"נ לענין 'יתומה' שוים דיניהם ודו"ק. ומבואר דאופן א' של אמן יתומה – אשכחנא ב. בקדושה יתומה נמי.

ז. והנה אופן ב' של יתומה, דהיינו שעונה אמן לאחר שהתחיל ש"ץ את הברכה הבאה, לכאורה היה אפשר דמישך שייך נמי בקדושה, שאם התחיל הש"ץ לומר 'לעומתם' כבר אין יכול היחיד לומר 'קדוש'. וכן על זו הדרך. אמנם יעויין בבאה"ל 'וקודם' [קב"ד, י"א] 'והנה לפי דברי המגן גבורים גם קדיש קדושה וברכו, אם נכנס אחד לביהכנ"ס ומצא להציבור שאומרים קדיש קדושה וברכו וכו' אפ"ה יוכל לומר עמהם' עכ"ל. ומבואר דלא איכפ"ל במה שש"ץ התחיל ענין הבא בקדיש קדושה וברכו וצ"ע.

ח. ואפשר דס"ל דדין זה דמהר"י מולכו – לא איירי אלא בתפילת שמו"ע, כיון דברכות אלו יש להם סדר המעכב והוא כמתפלל עם ש"ץ וכבר התחיל ברכה הבאה, ובע"כ שברכה הקודמת נסתלקה לה ודו"ק.

ט. ואופן ג' של יתומה שלא יודע על מה הוא עונה, ל"ש רק באמן שעונים אותו דבר על כמה מיני ברכות, אבל בברכו וקדושה, בודאי יודע על מה הוא עונה.

י. וכאשר אמרו חכמים בש"ס ברכות מ"ז. שהעונה אמן יתומה ח"ו יהיו בניו זכו' – בודאי שמידה טובה מרובה פי חמש מאות, והנזהר מאמן יתומה, ומברכו יתום ומקדושה יתומה – אזי על כל זהירות וזהירות שכרו מרובה לו ולזרעו להאריך ימים ושנים בטוב ובנעימים.